

ОПТИМІЗАЦІЯ ПРОЦЕСУ УПРАВЛІННЯ ВЛАСНИМ КАПІТАЛОМ КОМЕРЦІЙНИХ БАНКІВ УКРАЇНИ

Ситник І.П.

к.т.н., доц. кафедри фінансів

Національного університету харчових технологій

Скриганюк А.О.

студентка Національного університету харчових технологій

кафедра фінансів

Банківська система є однією з основних ланок фінансово-кредитної сфери економіки держави. Розвиток її діяльності є запорукою подальшого розвитку вітчизняної ринкової економіки, так як банківська система відіграє важливу роль у забезпеченні функціонування народного господарства.

Тому кожен банк, як окремий суб'єкт господарювання банківської системи повинен бути надійним, конкурентоспроможним та мати можливість підтримки подальшого розвитку своєї діяльності. А особливо у період нестабільного фінансового становища країни банк повинен забезпечити прибутковість, стабільну діяльність, підтримку довіри з боку клієнтів та впевненість кредиторів у фінансовій стійкості установи. Саме власний капітал банку є показником стійкості та його здатності до подальшого розвитку. Таким чином на сьогодні проблема оптимізації управління власним капіталом банку набуває актуальності.

Нині тема управління власним капіталом інтенсивно досліджується вітчизняними науковцями. Проблеми управління власним капіталом, його формування, та шляхи збільшення висвітлюють у своїх працях такі науковці як А. Герасимович, М. Савлук, Л. Примостки, О. Дзюблюк.

Управління власним капіталом комерційного банку – це складний процес, який потребує підходу висококваліфікованих фахівців, з метою залучення оптимального розміру капіталу, його розподілу та контролю над ризиками, які виникають в ході цієї діяльності.

Забезпеченість банків фінансовими ресурсами зумовлює виконання банками своїх функцій та ефективність їх функціонування. Таким чином оптимізувати управління власним капіталом банку можна за рахунок нарощення власного капіталу – капіталізації.

Рівень капіталізації українських банків сьогодні визначається як занижений, що супроводжується надмірною концентрацією ризиків у банківській діяльності, обмеженим кредитним потенціалом та інвестиційною діяльністю. Це зумовлено низьким рівнем ВВП, інвестиційної привабливості економіки, міжнародного руху капіталу, нездатність окремих банків залучати значні об'єми коштів та вести інвестиційну діяльність. Такий рівень капіталізації заважає стабільному розвитку функціонування банків, знижує здатність покриття ризиків. Виходячи з цього банк не може розширювати спектр своїх продуктів та послуг, а отже і забезпечити ними населення та підприємства.

Таким чином для ефективного управління власним капіталом банки повинні шукати шляхи для його нарощення. Для нарощення капіталу використовують внутрішні та зовнішні джерела фінансування [1, с.98]. Але за умов нестабільності в країні у багатьох банків недостатньо прибутків. І так постає вибір джерела фінансування. Звісно слід звертати увагу на специфіку кожної банківської установи, її фінансовий стан. Але для більшості банків України рішенням цієї проблеми буде нарощення власного капіталу шляхом залучення інвестицій до статутного капіталу або залучення коштів на умовах субординованого боргу.

Інвестиції до статутного капіталу можуть здійснювати держава, вітчизняні та іноземні інвестори [2, с.14]. Звісно участь вітчизняних інвесторів буде позитивною як для окремої банківської установи, так і для всієї економіки взагалі. А участь іноземних інвесторів може потягти за собою низку проблем для економіки держави – контроль і залежність від іноземного капіталу. Участь держави у нарощенні власного капіталу банку є новим етапом для України у період фінансової кризи. Це відбувається шляхом придбання акцій за рахунок

державних коштів і облігацій внутрішньої державної позики [2, с.15]. Залучення інвестицій до статутного капіталу може призвести до збільшення кількості власників і ризику втрати акціонерами контрольного пакету акцій. Тому як альтернативне джерело нарощення власного капіталу можна вважати субординований борг. Субординований борг - це звичайні незабезпечені боргові капітальні інструменти, котрі за умовою контракту не можна забрати з банку раніш ніж через п'ять років, а в разі банкрутства чи ліквідації повертають інвестору після погашення претензій усіх інших кредиторів. Тобто кошти, залучені від інвесторів (фізичних і юридичних осіб) у вигляді субординованого боргу, переходять у володіння і користування банка-боржника і стають складовою частиною капіталу цього банку після отримання дозволу Національного банку України [3].

Фінансові ресурси залучені на умовах субординованого боргу мають враховуватися до капіталу банку в останні 5 років дії угоди. Якщо на умовах субординованого боргу кошти залучені строком на 5 років, то сума боргу враховується до капіталу банку зі щорічним зменшенням розміру цих коштів на 20% на кінець кожного року [3]. Це джерело збільшення власного капіталу є тимчасовим, оскільки враховується у складі додаткового власного капіталу зі щорічними амортизаційними відрахуваннями.

З урахуванням вищесказаного можна зробити висновок, що кожен банк повинен індивідуально обирати джерело нарощення власного капіталу, керуючись своїм фінансовим станом та станом економіки країни. Залучення інвестицій до статутного капіталу більш ризикове, але вигідніше з точки зору довгострокових позицій, а субординований борг – короткострокове рішення проблеми.

Література:

1. Герасименко В. Управління власним капіталом банку в Україні в умовах фінансової кризи / В. Герасименко, Р. Герасименко // Вісник НБУ — 2010. — жовтень — с. 12- 17.

2. Коцовська Р.Р. Банківські операції: Навч. посіб. Рекомендовано МОН / Р.Р. Коцовська, О.П. Павлишин— К., 2010. — 390 с.

3. Про банки і банківську діяльність [Електронний ресурс] : Закон України від 07.12.2000 №2121-III. – Режим доступу : zakon.rada.gov.ua.